

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE POMOČNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena Država (Slovenia) in Canada \$1.00 na leto, \$1.50 na pol leta, \$1.00 na četrt leta; in Chicago in Canada \$1.50 na leto, \$2.25 na pol leta; in London \$3.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$1.00 per year, Chicago and Canada \$1.50 per year, foreign countries \$3.00 per year.

Član glasila po dogovoru. Rokopisi dopisov in nemarodnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naštev na vsak letni štirikrat: PROSVETA

2657-59 So. LaSalle Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v objavi na primer (July 31, 1936), pošto vsega letnika za vsako leto, da vam je v tem delu vsega vsega vsega. Zvezke se poročajo, da se vam list ne pošlje.

Kaj se godi v Jugoslaviji?

Vest Associated Pressa, ki je bila 1. avgusta razširjena po Ameriki, se glasi, da je dr. Vladimir Maček, vodja hrvaške kmetijske stranke, v Kupincu (menda na Hrvaškem) izjavil:

"Dobro, naj Nemčija pride v Jugoslavijo in naredi red! Nekdo mora narediti red v Jugoslaviji in če ga oni v Belgradu nočejo, naj ga naredi Nemčija! Med našim položajem in onim v Čehoslovakiji pred enim letom je precej podobnosti; v obeh državama so enaki elementi. Upam, da ima Jugoslavija še čas, da se reši, vendar se bojim, da je že prepozno..."

Dr. Maček je moral kar goreti srca, ko je izrekel gornje besede.

Pred nekaj dnevi so poročali, da se dr. Maček in ministri predsednik Cvetković spet svideta na konferenci v Novem mestu. To pomeni, da je "sporazum", ki sta ga zadnjič dosegla, spet razbit. Po Mačkovem mnenju se Cvetković in knez Pavle strinjata z njim, toda knez Pavle je prenehala, da bi upognil "belgrajsko kliko," katera ne mara sporazuma med Srbi in Hrvatji. Ta "kliko" so menda arabski generali, katerih je danes več kot je bilo vseh generalov v Avstro-Ogrski pred svetovno vojno.

Dr. Maček je v Kupincu zagrozil z odepom Hrvaške od Jugoslavije, če Hrvatje takoj ne dobe avtonomije. Ko so ga vprašali, če odep ne pomeni civilne vojne, je Maček odgovoril, da morda pomeni—svetovno vojno. Nadalje so ga vprašali, če bi samostojna Hrvaška mogla obstati v današnjih razmerah in dr. Maček je odgovoril, da težko in najbrže bi bil potreben—protektorat za Hrvate.

Cegav protektorat? Tedaj je dr. Maček priznal, da—Hitlerjev protektorat, nakar je izrekel gornje besede, da Hitler naj kar pride v Jugoslavijo in naredi red, če ga oni v Belgradu nočejo narediti...

Prišlo je torej do skrajnosti. Prišlo je ono—kar smo mi že davno slutili, da se pripravljajo, toda naši najnovejši jugoslovanski "patriotje" v Ameriki, ki so pošiljali brzojavne pozdrave in udanostne resolucije dr. Mačku, bi nas bili razglasili za največje "izdajalce domovine," če bi bili mi pred meseci objavili svoje težke slutnje!

Slutnja se je uresničila. Vodja Hrvatov kličče Hitlerja na pomoč! Vodja Hrvatov tako sovraži Srbe, da mu je ljubši Hitler, da bi rajne videl Hrvate (in Slovence) pod "protektoratom" Nemčije, ki pa ne bi bil noben protektorat, temveč barbaraska diktatura in zatiranje, čemur dokaz je danes nesrečno češko ljudstvo...

Dr. Vladimir Maček je še nedolgo tega govoril drugače; prisegel je, da on nima nobene zveze s Hitlerjem in da hrvaško vprašanje ni čehoslovaško vprašanje.

Danes govori baš nasprotno. S tem je demonstiral, da beseda današnjih tako zvanih narodnih voditeljev ni vredna—nič.

Spopad v Clevelandu

Bitka pred avtomobilsko tovarno Fisher Body Co. v Clevelandu med policijo in 6000 stavkarji ter njihovimi somišljeniki je nov simptom starih, gnilih razmer. Taki spopadi niso v Ameriki nič novega, le rezultati so tu pa tam različni. Spopadi so se dogajali in še se dogajajo po vseh industrijskih mestih Amerike pod republikanskimi in demokratičnimi administracijami in v vsakem slučaju je bila policija v službi privatnih industrijskih magnatov.

V Chicagu je bilo pod demokratako (novodealsko!) administracijo pred malo več kot dvema letoma ubitih deset delavcev pred varno jeklarske družbe; danes so ranili 46 v Clevelandu, kjer imajo republikansko administracijo. V obeh slučajih je spopad prišel zaradi neskončne trme privatnih magnatov, ki popolnoma nič ne upoštevajo socialnih in človeških interesov onih tisočih trpinov, ki se morajo težko boriti za vsako stopinjico svoje eksistence. Prihodnji mesec ali prihodnje leto pride spopad kje drugje ne glede na to, če bodo tam na krmilu republikanci ali demokrati. Policija nasilje ne pozna nobene politične razlike.

(Dalje v nadaljnjem številu.)

Glasovi iz naselbin

Oče člana SNPJ skorajšnji stoletnik

La Salle, Ill. — Tom Kralj, ki je že 31 let član SNPJ—zdaj je član društva št. 98—in prav tako so tukaj njegovi trije bratje in sestra, ki so vsi člani SNPJ okrog 30 let, je prejel izreke nekega ljubljanskega lista, v katerem je opisan razgovor z njegovim očetom Tomažem Kraljem, kateri živi na gričku Trebinj pri Trojanah v celjskem okraju na Spodnjem Štajerskem.

Oče Tomaž, kateremu prvi-jo po domače stari Grebinar, je zdaj do malega 99 let star. Rojen je bil leta 1840 in se še spominja, ko mu je njegov oče pravi o Francozih, ki so v njegovem času vladali na Kranjskem. Tomaž je torej druga generacija izza Francozov na Slovenskem, dasi je od taktat že preteklo pet generacij. Tomaž je še vedno pri dobrem zdravju in neprestano kadi tobak iz pipice. Njegova prednika sta živela 105 in 113 let.

Stari Grebinar ima veliko številno potomcev v Ameriki. Tukaj je najmanj 50 članov in članic SNPJ, ki so z njim v sorodu, čeprav se pišejo drugače. Po Ameriki je mnogo drugih rojakov, ki so starega moča poznali, zato jih bodo te vrstice vsekakor zanimale.

Zanimivo je to, da je bil stari Grebinar prvi Trojančan, ki je prišel v konflikt z domačim fašizmom, ko se je naročil na takrat izhajajoči (pred 40 leti) ljubljanski liberalni tednik Bodoljub, katerega mu je zdaj v La Sallu živeči sin Tom čital ob nedeljah. Njegov oče namreč slabo čita slovo — v šolo je hodil le nekaj tednov — in komaj se zna podpisati. Ampak čitanje naprednih listov je rad poslušal. Kasneje si je naročil socialistični Rdeči prapor in enkrat je šel tri ure daleč peš v Zagorje ob Savi, da je slišal, socialdemokratskega govornika.

Upam, da bo stara grča še dolgo živela tudi potem, ko v prihodnjem letu izpolni sto let. Poročevalec.

O delu, obljuba in tisku

Belair, O. — Kar se tiče dela v tej okolici, smo premagali 99% pod ničlo. Edini premagorov, ki se obratuje, je v Powhatan Pointu. Da nas bo pa še vedno brez dela, bodo poskrbeli pri WPA, kjer nameravajo odslužiti vse stare delavce, to je vse one, ki so delali že 18 mesecev. Med delavci WPA oziroma glodalci se obeta tudi čista onih, ki so zatajili svoje finančno stanje in odjedajo borno skorjico kruha tistim, ki so v resnici potrebni.

Kongres v Washingtonu je tudi sprevidel, da religini delavci vlečejo premastne plače, zato jim je podaljšal delovnik kar za 26 ur na mesec brez zvišanja plače. Godrnaj sam pri sebi kolikor hočeš, si mislijo v kongresu. Mi delamo postavne in proti zakonu je ni sile, ki bi ga ovrgla. Če greš na štrajk proti postavi, izgubiš delo in ta borni zaslužek in bašta.

Ze šestotokrat je resnično delavske časopisje, posebno pa Prosveta in Proletarec, svarilo delavce, naj ne verjamejo praznim obljubam raznih kandidatov pred volitvami v državne in zvezne urade. Pri večini nezavednih delavcev pa tako svarilo naleti na gluha ušesa. Zdaj pa delavstvo žanje, kar se sejalo. Toda enkrat bo že prišlo do spoznanja, da od samih obljub ne moreš živeti. In to naj bo opomin in vzpodbuda za prihodnje leto.

Delavci, trpinji, zbudimo se, ker je že čas, da se združimo in pogledamo okoli sebe, kaj se godi in snuje. Kot poročajo listi, grozi Francis Townsend s porazom vseh reakcionarnih kongresnikov, ki so glasovali proti njegovi \$200 mesečni penziji. John L. Lewis je tudi javno zagrozil podpredsedniku Garnerju, da pri prihodnjih volitvah ne bo podpiral njegaja niti nobenega delavstvu sovražnega kandidata.

Dne 23. julija se je za okraj Belmont ustanovila Slovenska

nestrankarska delavska progresivna in izobraževalna liga. V svojih pravilih ima 12 točk, ki vse slone na progresivnih principih. Tu je jasen dokaz, da se je delavstvo pričelo pripravljati za prihodnje državne in zvezne volitve. Vprašanje nastane: ali bomo posamezno uspeli? Ne dovolj. Potrebno je, da se delavska masa izvleče iz dolgega in kritičnega položaja in se združi v farmarico-delavske stranke, katera naj sloni na socialistično-demokratičnih principih. V tej stranki bo za slehernega delavca dovolj dela in jela in brez vsake diskriminacije glede polta in narodnosti.

Delavci trpinji! Slehernemu je že lahko znano, da spaz izpod današnjega krivičnega kapitalističnega sistema je delo delavcev samih. Nam se ni najmanj ozirati preko luže, da nas kdo drugi reši nadlog in šikan, katerih smo deležni dnevno v tej deželi. Če želimo sebi in potomcem dobro, združimo se, zavijajmo rokave in izvršimo vsake svoje delo. Ko to storimo, bomo dobili svojo delavsko vlado, pod katero bomo delali za potrebo in ne za profijt. Taka vlada nas bo vodila v spas in blagostanje. Prenehalo bo dnevno izkoriščanje, pomanjkanje in diskriminiranje. Namesto tega se bo med narodi nasell mir, bratstvo in delavska solidarnost. Blagostanje bo, ker bo vsak delavec užival sad svojega dela, ne pa tista pščenica, ki ne orje ne seje, vendar pa vselej požanje dve tretjini trüdpolnega delavčevega dela.

Da pa delavstvo pride do tega cilja, ga veže dolžnost, da čita resnično delavsko časopisje. In za nas sta to v prvi vrsti Prosveta in Proletarec. Da, rojaki delavci, to sta dva odkritostna lista, ki pišeta resnico, pa naj se zgodil tukaj ali drugje. Vendar se tu in tam dobe čitatelji, ki se ne strinjajo s tema listoma in njunim pisanjem resnice. Seveda, resnica v oči bode. Nekaterim ljudem je ljubše zavajalno časopisje, v katerem kar mrgoli osebnosti, škodoželjnosti in ribarenja v kalnem. In vse to edino v osebne namene, čeprav se nazivajo, da so delavski listi. Mar bo tako časopisje pomagalo delavstvu, da se izvleče iz današnje krize, ki ga tare širom zemeljske oble?

Pred 20 leti sem bil tudi jaz naročnik na nekaj takih listov. Toda, kakor hitro sem prišel do prepričanja, da pri tem časopisju namen posvečuje sredstva, sem ga enostavno pustil. Ker pa rad čitam že od mladih let, prihajajo v moje hišo dnevnik Prosveta, Proletarec, Cankarjev Glasnik, UMW Journal, Solidarity in German Junior Reporter. In ti listi mi popolnoma zadostujejo, posebno pa prvi trije, katere toplo priporočam rojakom, da jih čitajo in naroče in ne bo vam žal.

Louis Pavlinich, 258.

Malo odgovora

So Chicago, Ill.—V Prosveti z dne 20. julija ima br. Frank Gorenc dopis, v katerem nekaj piše in napada socialiste in komuniste, češ da se s tem ponajajo pri kozarcu piva. Želim malo odgovoriti, da ne bodo čitatelji Prosvete mislili, da tukaj ni nič drugega ko skupina pijančkov, ker drugače malo slišite od nas. Tista kritika je sliala predvsem meni, tajniku društva 8, ne pa skupini članov. Za skupino se je skrtil, češ da ne bi preveč zamere, Jožetu bom pa povedal prej, ko izide dopis, da nisem mislil njega. Tako se je tudi zgodilo. Dopis je bil nekoliko drugačen kot mi je povedal br. Gorenc. Če bi bil on pisal direktno, kaj je tajnik zakrivil, bi mu ne zameril, toda napadati več članov radi enega, se s tem jaz ne strinjam.

Bom pa jaz povedal, kaj se je zgodilo. Pisal sem članici in soropri nekega našega člana, ki je bil stavkolomec v štrajku leta 1937 pri Republic Steel, naj obišče bolno članico. S tem pa sem spremenil svojo taktiko in žel bajje proti principom SNPJ. Kot France misli, ima mogoče prav.

Toda, ali si se prepričal, da ga je ona spodbujala k temu nesramnemu delu?

Poštenega človeka, ki drži do delavske solidarnosti, ki vidi, da v slogi je moč in je pripravljén boriti se z' inčjo; za izboljšanje človeške družbe, za čast svojega imena in svojih otrok, takega človeka ne bo spravila nobena žena, da bi šel skebat. Toda tistega človeka, katerega ima br. Gorenc v mislih, ne spreobrne nobena stvar. Lahko napne vse sile njegova družina, ti in jaz, toda bo vse zaman, ker tak človek je brez sramu. Jaz sem v štrajku take osebe skušal pregovoriti na lep način, toda so bile vse besede bob ob steno. On bo šel skebat, ker ne pozna nobenega bratstva in skupnosti. Ne misli na nič drugega kakor na samega sebe; ti, jaz, drugi njega ne brigajo, samo da ima sam.

Jaz ne krivim otrok niti žene omenjenega. Krivim le njega in z menoj nima nobene prijateljstva. Ona je prav lotko krivca kot si bil ti. Bolje bi b'lo, če bi bil kaj obdrega napisal o njih namreč da jih boli.

France tudi piše, da pravimo, da smo naprednega mišljenja; toda pri nas ne vidi nobene naprednosti. Ne vem, če je tukaj tudi samega sebe prištel. Vendar pa so nekateri vsaj toliko napredni, da čitajo in so naročniki naprednih listov ko. so Prosveta, Proletarec, Naprednik in Naprej. Jaz mislim, da je merilo za naprednost to, če je človek naročnik dveh, treh naprednih listov. Če človek ne čita nobenega naprednega lista, kako pa naj bo napredni?

Sedaj ni čas, da bi se kregali in je boljše, da pustimo to na miru. Jednota nas kliče na delo, ker je v teku kampanja. Poprimito se raje tega, da bomo ob koncu leta pokazali kakšen rezultat. Zaelimo rane, ki so nam bile dane pred nekaj leti. Če to storimo in če bomo složni kot bi bilo potrebno v South Chicagu, bomo skupno vesel tega dogodka; ki bo v korist nam; naši mladini in SNPJ.

Joseph Kovich, tajnik društva 8.

Barbičeve napake

Cleveland, Ohio. — V četrtek, 27. julija, smo čitali v uredniškem članku med drugim tudi tole: "Mi ne zagovarjamo prizadetega člana iz Clevelanda, ki ima svoje napake."

Najprvo želi dopisnik pojasniti javnosti, da kaj takega tudi treba ni. Dotičnik se lahko sam zagovarja, ampak mora imeti njegov zagovor prostor v Prosveti. To je vse, kar je potreba!

Tukaj se bom dotaknil teh prokletih napak, ki se jih človek, ki ima opraviti z javnostjo, naleze. Pozneje moraš pa to tolikokrat poslušati, koliko napak imaš. Sem eden tistih revežev, ki mi vise te napake, kakor iz jablane v poletnem času jabolka, in to iz ust, nosa, ušes, oči in še iz las, kolikor jih imam na glavi. Razume se, da jaz tega ne opazim, vidijo pa te nečedne lastnosti največ moji nasprotniki.

Kako si se pa tega mrčesa nalezel? bo vprašal čitatelj. Bilo je tako: Prva napaka je bila, ker sem se rodil, saj tako komentira tudi člankar, da oni, ki nima napak, še ni rojen. Torej če hočeš imeti napake, se moraš najprevo roditi. Druga je bila, ker sem začel takoj ob rojstvu piti mleko, katerega so mi nekateri še do danes nevoščljivji! Zopet je bila napaka, ker sem začel pohajati v šolo, da sem se naučil malo pisati. Moj oče ni znal pisati in ni nikoli pisal dopisov ali bil kibicar. Napaka je bila, ker sem se predobro učil katekizem, pa se je katehet ustrašil, da ga bom lahko pozneje prekosil v znanstvu vere in ga spravi ob službo, pa je dejal, da me ne bo pustil k ozredu najsvetjerega. Ampak zmagal sem, ker sem se mu uprl. Napaka je bila, ker nas je mati preveč rodila in smo morali po vrsti zapuščati dom, hočeš nočeš. Napaka je bila, ker sem prišel še v stari domovini med one, ki so se posedovali malo zavednosti v svojih glavah. Vedeli so, da oni, ki dela, mora tudi jesti, in ako bo prevs jedel, da bo kritiziran.

In tako so šle te napake naprej, da smo prišli do teh, a kojimi se nazadnjaške, napol napredne in super napredne sedaj najbolj ukvarjajo. In kaj so te

napake, v katere se nekateri would be najsvetelji s slovenskega dneva in komunisti-fašisti tako zaletavajo?

Ta glavna napaka se je pričela takole: Clevelandka slovenska metropola je potrebovala dopisnika za Proletarca. Seveda so ga imeli, da je ocenjeval razne naše igre, kakor to delajo v Hollywoodu, Cal. Ker pa je preveč rabil mero okoli ženskih kolov, prs in nog in šminkanja, je tako nastala po gotovem goldgarju velika kritika, in ocenjevalec je bil likvidiran. Potem je pa bila ta presneta služba meni podana, dasi sem se ji upiral, ker sem vedel, koliko napak se bo časoma pronašalo na moji koži. In danes stojim pred javnostjo z vsemi svojimi napakami, ki jih je toliko, da ga ni naseljenca z ožemlja Matke Slavije, ki bi bil lahko tako ponosen na svoje napake kakor ravno tale pred vami.

Napaka je zopet bila, da je bil tukaj socialistični klub, ki je bil takaj osvojevan radi svojih napak. Največ teh strašnih napak posedujejo socialisti. In ta napaka se je obesila tudi meni na ramo. In sem pričel pisati dopise za socialističen list. Pa sem napisal približno pol kolone o ballnanju. To je bila napaka vseh napak, ki sem jih še kdaj storil. Po ex-socialistu mi je bila servirana v kratkem času, da kaj sem storil, da sem hotel podfrati balnptarske krogel! Začelo je bliskati in grmeti, pokale so strele — rodila se je le majhna miška! Ko se je razknilo, smo našli na nasprotnikovi strani poraz. Bil je velik umik in še celo smrt je k sebi poklicala junaka; kf je začel boj radi mojih napak!

Prišel je slavni pevec iz domovine, da se nam predstavi z glasbeno kulturo. Oni, ki je sedaj slavni tajnik velikega podjetja, je aranžiral koncert. Pa so začeli oglašati fonografske plošče, in skoro bi bila zatonila slava pevca, dasi je bil izboren v petju. V metropoli pa strah. Moja napaka je bila, ko sem rekel: Kaj? On ne bo pel? Bomo videli! In pel je. Ampak pohvalo je dobil tajnik podjetja, ker nima napak. Jaz, človek z napakami, pa figo, ker to je vedno moja plača in moja zahvala!

Pa so prišli računici. Pet nas je sedelo, pa nismo znali izračunati. Potem sem jih pa sam uredil. Nikoli nisem imel tistih centov v rokah ali kaj oprava z njimi. Ali ker imam napake, sem bil tožen, ker sem zapisal na papir, da toliko primanjkuje. Zakaj so te tožili? je bilo vprašanje. Zato, ker imam napake, da vprašam, kje je to in to.

Prišlo so volitve in potem o vada, da nismo prav volili, ker je bila moja napaka. K sreči je pa ta napaka zadela tudi nadarjenega govornika, ki je v svojih bučnim glasom zadušil obe najini napaki! Kdor zna pa zna! Zopet je bila napaka, da smo bili na demniški seji. In ker se je nekemu delničarju krivica zgodila, sem storil napako, dasi se je nuzival komunist, da sem se pozitegnil zanj. In strašno sem bil ozmerjan. Rekli so: Zakaj se bo poteguješ za komunisti? Well, sem se zato, ker se komunisti ne znajo, kadar je treba. Pozneje so še šli k njemu; naj reče, da ni res tako kakor je pred sejo prinesel. Vendar se jim ni dal potegniti za nos.

Velika napaka je tudi bila, ko sem pripravil članom, naj izvolijo dobrega tajnika, da bo član pridobival za društvo. In napaka je bila, da so tako storili in društvo se je pomnožilo. In to leto je moja poslednja napaka, da sem povedal, zakaj so koverčice pri naših mrljih, to je radi biznisa.

In potem pa te proklete številke, ki niso dale spati niti finančnim čarovnikom! Za tem je pa nastal buuuuu pri pittaburški demokraciji. In v objavo številko o jednotah je prišel v navzkrižje še tajnik naše dične jednote, ker so moje napake zmešale s njega. Sedaj je tudi on poznan kot napakar. Rekli bodo nasprotniki: Ti si kriv, ker imaš napake! On te je poanmal in metropola sedaj kaže še njegove napake. Reši nak, o gospod—NAPAK! Dodatek: Ako bo vam čitatelem kdo povedal, da sem jaz pisal, da je ta in ta naročnik Napreja, toda ni, mu recite: Če ni doba hitro bliža.

(Dalje na 3. strani.)

Skrivnost vaših oči

Če imaš velike, izrazite oči, pravijo ljudje: "Kako lep človek! Zanesljivo je do ker ima tako lepe oči."

Če imaš zelene oči, te imajo za hudobnega; če imaš črne, za strastnega. O sinjih očeh to jo ljudje, da so "prave", da je njih "lastni" pošten in zvest. Medicinska znanost pa o očeh čisto drugačno mnenje kakor stare k ge in razne romantične prisposobe.

Glavne barve očesa: črna, rjava in sinja vajo oči svetleje ali temneje. Od vseh teh imamo razne odtenke; če verjamejo ali ne, dičinska znanost loči 45 barv šarenice.

Navadno so svetle oči znamenje trde zdravja. Temne oči imajo manj odpornost. To pa le na splošno knji, zdravje je individualna zadeva. Opazili so pa, da osebah, ki imajo eno oko temnejše od drugega, temno vselej oko v tisti polovici telesa, je manj odporna, slabotnejša. Skrčene zenice znamenje zastrupljenja s tobakom ali nekakšnim drugim strupom. Razširjene zenice so prav tako pogosto znamenje raznih zastrupljenj. Zenice, ki se zdaj skrčijo, zdaj razjajo, ne da bi človek prišel iz teme na svetlo, so znamenje hude živčnosti ali nevrastenosti.

Kakšne oči imaš — in kakšen značaj? Črne oči: Črne oči izdajajo strastno, črno naravo, ki ljubi borbo. Človek s črnimi očmi se ne zadovolji z besedami, hoče mu dejanj... Otožne črne oči imajo romani ljudje, živahne črne oči pa zelo romantični ljudje. Črnooki ljudje so zvesti v bežni, toda terjajo od ljubljenega bitja izzen in zvestobo v prav tolikšni meri, kakor sami dajejo. Hočejo biti v življenju prvi, vodilnih mestih, so pogosto živčni in in dosti smisla za umetnost.

Rjave oči: ali imate rjave oči? Jeli, vzkipljive narave ste, kakor izdaja tudi va — najbrže — rjava koža: Čustveno občutljivi, zelo znatizeljni, radi potujete, toda niste. Imate prav kakor črnooki ljudje: volje, toda pogosto omagate sredi pota, gumni ste, delavni, pošteni in veasi nekostrog od sebe in drugih.

Sinje oči: če imate oči sinje kakor nebo, tlej vam moramo samo čestitati. Optimisti in to je v današnjih časih mnogo. Ste podj in radi sklepete kupčije, imate čut za organizacijo. To vas ne ovira, da se ne bi sem in v dvali sanjarjenju. Pošteni ste, častive, bolj čustveni kakor umstveni, nežni. Pogrevali instinkt nad pametjo, kar vam pa v škodo. Ljubite literaturo, posebno poezijo.

Zelene oči: Hm, malo v zadregi smo, kaj vam povemo. Ljudje z zelenimi očmi so, ali lo dobri, ali pa zelo hudobni. Star pravni, da ljudje z zelenimi očmi lahko človek začarajo, kakor kača ureče ptička. Sicer ljubosumni, razburiljivi, v jezi storite mara nepremišljenega, v maščevanju ste lahko kruti. Ali pa ravno narobe: dobrohotni v dani in resnično dobri.

Sive oči: Zelo ste inteligentni. Pamet preda nad srcem in čuti. Le redkokdaj ste mo velike strasti. Čustva vas nikoli popolnoma zajamejo. Ljudje s sivimi očmi so pogostskopi.

Beljakovina iz morja

Med hranili zavzema beljakovina posebno mesto; druge snovi, kakor na primer maščobe in ogljikovi hidrati, jo le delno nadomestijo. V Nemčiji si zdaj na moč pradevajo, da bi za ljudi in živali našli nadomestila za tako važne beljakovine. Zato so zadnjič v ta namen začeli izkoriščati morje kot črno bogastvo rib. Ribje meso namreč ne buje v največji meri vse snovi, ki jih človeško telo neobhodno potrebuje. Nemskim znanstnikom se je posrečilo, da so te beljakovine izmenili v neko suho snov brez barve, brez okusa in brez vonja. Ta beljakovina je zelo podobna beljaku kokoškega jajca, zato jo uporabljajo tudi v gospodinjstvu, povsod tam, kjer bi bila potrebna jajca.

Poleg tega je profesor Otto Mecheels iz nekega tkivo iz te beljakovine. Mešanica teh tkivo in vlakni iz celuloze je precej podobna beljaku iz celuloznih in volnenih vlaken in ima podobne lastnosti. Prav tako pa uporabljajo te beljakovine pri izdelovanju zdravih, lepil, barv, lepil papirja in umetne smole in v usnjini industriji. S tem so se odprle velike možnosti uporabe surovine, ki jo dobe v morju v neomejenih množinah.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 4. avgusta 1919)

Domače vesti. V Nelsonvillu O. si je živiljen Mary Stražisar.

Delavske vesti. Na Angliekem so zastavili policisti v Liverpoolu.

Iz inozemstva. V Sloveniji in na Hrvaškem se pojavljajo vojaški upor.

Sovjetska Rusija. Čekovska "vlada" je begnila iz Omska. V Odesi, ki je v rokah belih čet, so na dnevnem redu pogromi proti židom.

(Dalje iz prve kolone.)

Novice z starega kraja

Slovenije

Dolenjske Toplice
Dolenjska sezona je v polnem namahu. Dan za dnevom prihajajo gosti in odhajajo. Zelo častno so zastopali kopalski gosti in odhajajo. Zelo častno so zastopali kopalski gosti in odhajajo. Zelo častno so zastopali kopalski gosti in odhajajo.

Kočevska rudnik — bolna stran slovenske zemlje
Pridobivanje rudnega blaga iz trebuha naše Zemlje ni tako lahka in enostavna stvar kakor je n. pr. setev v gozdu. Preden dosegemo človek rudne plasti zemeljske skorje, mora v potu svoje glave obraz navadno odkopati debel nerodni krov ilovice in prebiti z rovi sklade trde hribine. To delo zahteva torej dosti delovnih moči in brezprimerno dosti obratnega kapitala. To delo pa zadeva posebno trdo naša slovenska zemlja, ker iz nje izvaja v našo politično življenje silno kvaren vpliv tujstva. Morda najžalostnejši primer tega imamo v kočevskem premo-govniku.

Če prides skozi trg kočevskega mesta, mimo gradu skozi tesna "vrata" in na levo čez most, si po 1 km pota že pri njem. Rode premo-govne plasti ležijo tukaj, na tako zvani Trati kot plitva skleda elipsaste oblike, 1200 m na dolžino, a 800 m na širino. Skleda leži po dolgem tako, kakor držijo proge Kočevskega polja; oziroma njegovih gozda bogatih visokih gorskih planot, s svojimi plastmi premoga iz mlade terciarne dobe pa je zavez-njena med sklade apnenca iz tako zvanih krednih geoloških ve-kov.

Na tem omenjenem prostoru naše slovenske zemlje leži dru-ga pod drugo šest plasti razli-čne debeline. Najdeblja je tre-tja plast od zgoraj, vse skupaj pa so debele približno 30 m. Kari-olna vrednost kočevskega pre-moga ali "kočevarja" je 3700 do 51000 kalorij, ima pa v sebi 8,60% pepela, 3,89 žvepla in 29,36% vlage. Pridobljeni pre-mog je po kakovosti tem boljši, čim globlje je ležal v kočevskih tleh. Vsa zaloga premoga, kar je še tiči tamkaj neizkopane, se ceni na približno pet milijonov ton.

Tam na lahni vzvišenosti Tra-te, kjer zijo danes odkriti naj-izdatnejši deli premo-govnega rudnega blaga, je cvetela med leti 1849 in 1886 industrija ste-klarstva. Ustanovili so jo trije bra-tje Razingerji, potem, ko je začela hirati za ribniško Veliko goru urejena Auerspergova Gla-žuta. Omenjeni bratje so dobili od državne rudarske oblasti l. 1849. prve jamske mere ter so kurili peči svoje tovarne s pre-mogom, ki so ga kopali tik to-

varne. V steklarstvu je imelo vsakdanji kruh blizu dve sto iz nemških krajev doseženih ljudi. Ko je bil obrat ustavljen, se je večji del steklarjev zopet odseli, manjši del pa je ostal na Kočevskem in tako pomagal po-množiti in osvetliti tamkajšnji šibki, hirajoči nemški živelj.

Leta 1886. je premo-govnik kupila Trboveljska premo-gokopna družba kapitalistov iz Pa-riza in Dunaja in organizirala kopanje premoga za prodajo. Sti-ri leta pozneje je bilo naštetih na tleh kočevskega mesta vsega skupaj le 36 prebivalcev rudar-skega poklica, dve leti nato pa je bil obrat že precej povečan. Prve dni je bilo vse mirno. Dasi je piketiralo veliko štrajkarjev, je kljub temu uhajalo nekaj ske-bov v tovarno.

Za zadnji četrtek, 27. julija, je avtna unija CIO napovedala veliko zborovanje pred tovarno ob treh popoldne, ko grede ske-bi ven. Zbralo se je pet do šest tisoč ljudi, ki so čakali, kdaj se bodo stavkocaki pokazali. Vsi pa so bili razočarani, ker ni bilo nobenega ven in nihče ni šel no-tri. Izvedeli so, da jih je vod-stvo tovarne eno uro prej izpu-stilo z dela in druge na delo. Zborovanje je trajalo nekaj ur, nakar se je množica razšla.

Nato je bilo naznanjeno, naj se štrajkarji in simpatičarji po-novno zberejo pred tovarno v pondeljek jutraj ob šestih. Spet se je zbrala velika armada lju-di, do sedem tisoč — kapitali-stični listi so poročali o manj-šem številu. Ampak na lice me-sta je bilo poslanih tudi okrog 500 policajev in mnogo detek-tivov. Ko so skušali spraviti ne-kaj stavkocakov v tovarno sko-zi glavna vrata, so pristopili pi-keti in simpatičarji in jih niso pustili noter.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)
si naročnik, si pa Naprejev pri-staš. Če bi bil naš, bi bil z nami in bi ne iskal dlake v jajcu med nami, ki smo za Prosveto in SN-PJ sto procentov!
* Frank Barbič, 53.

Krvava stavka avtnih delavcev Cleveland. — V tukajšnji to-varni Fisher Body, ki je podru-žnica General Motors, je bila pred par tedni odklicana stavka. Prve dni je bilo vse mirno. Dasi je piketiralo veliko štrajkarjev, je kljub temu uhajalo nekaj ske-bov v tovarno.

Na dan ob dveh ali treh popoldne se je zopet zbrala pred tovarno velika množica, ampak do izgrediv ni prišlo, ker ni bilo stavkocakov na spregled, mar-več so vsi ostali v tovarni. Dane-s zjutraj, 1. avgusta, ko to pi-šem, se je pred tovarno zopet zbrala tisočera množica razjar-jenih ljudi. Bili so spet priprav-ljeni spoprijeti se, ako bi bila prilika. Ampak, dragi moji, pri-šlo je zopet mnogo, mnogo poli-cije. Zraven uniformirane pa še stotine detektivov ali tajne poli-cije. Tako je policija zasedla vso okolico, vse strategične vo-gale in točke.

Podpisani sem imel priliko, da sem si vse dobro ogledal, po-sebno policijo in njeno pripra-vo. Daleč v ozadju na skrivnem kraju so imeli cel arzenal, men-da tudi par strojnih pušk in dru-ge priprave. Direktno jaz tega nisem mogel videti, ker niso ni-kogar pustili blizu, da bi si bolj natančno ogledal. Ampak člove-ku se kmalu zazdi, kaj mora to biti in kar varujejo bolj ko mač-ka mlade.

Toda ob tej priliki ni prišlo do spopadov. Kot se nam je za-zdelo, policija vsaj očitno ni pu-stila nobenega stavkocaka v to-varno in ne ven. Torej kdor o-pravlja garjevo delo, zdaj tudi spi v tovarni.

Naj omenim to, da pred nekaj leti, ko je bil zadnji veliki štrajk, je bila policija bolj simpatična s stavkarji kot je sedaj. Sicer je med policijo več moč, ki so ulju-dni in tudi simpatizirajo s stav-karji, ampak imajo strah pred izgrubo službe in penzije. In te-ga se vsakdo boji v teh časih in z družino.

Tudi naš dični župan H. Bur-ton je bil med policijo na tem bojnem polju. Šlišal jih je dosti pikrih in grenkih od razjarje-nih ljudi. Upati je, da si bo ti-ste besede zapomnil. In v jeseni so tudi županske volitve!

Sedaj so po vseh bližnjih uli-cah po telefonskih drogovi-h nabiti napisali, da je prepovedano zbirati se v bližini tovarne — 1500 čevljev daleč. Torej je kot obsedno stanje.

Naj omenim, da je med skebi tudi kak tucet Slovencev in ne-kaj Hrvatov. Pri večini teh je piketna linija pred njih hišami ali stanovanji. Nekateri so že prenehali s skobanjem, drugi pa nesramno vztrajajo pri svojem garjevstvu. O stavki bom še po-ročal.

Anton Jankovich, 147,
zastopnik Prosvete.
Zaklada
New Castle, Pa.—Podpisani se lepo zahvalim za slike mrs. Mary Terček, mrs. in mr. Ven-detu, Jovu Puelu in Johnu Lud-viku, vsi iz Strabana, Pa.
Tony Sluifca.
Piknik Narodnih vite-zov
Chicago. — Društvo Narodni vitezi 39 SNPJ priredi letni pik-nik 13. avgusta pri Valentinu Kobalu v Clarendon Hillsu. Va-bljeni ste vsi od blizu in daleč, da nas obiščete. Vstopnina je samo 10c. Vstopnice se dobe pri članih. Ti so prošeni, da jih čim več razprodajo, da bo boljši uspeh za društveno blaginjo. Na vstopnicah so tudi nurnare. To pomeni, da bo neka oseba aretna in dobila zapestno uro, vredno \$15.
Mladina se bo zabavala z zo-gometom, kar nas je starokraj-skih karabinarjev in cugfirar-jev bomo pa tako balinali, da se bo vse bliskalo okrog Kobala. Odbor bo skrbel, da bomo vsi dobro postreženi. Zabave bo torej dosti za vse. Torej ne po-zabite priti h Kobalu drugo ne-deljo v avgustu.
John Hujan, 39.

Slovenska Narodna Podporni Zednuta
2657-59 So. Lawndale Ave. Chicago, Illinois
GLAVNI ODBOR
IZVRŠVALNI ODBOR:
Vincent Calkar, predsednik... 2657 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Viter, gl. tajnik... 2657 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Lawrence Grudnik, glavni tajnik... 2657 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Veerich, gl. blaginjski... 2657 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Vilip Golina, upravljavci glasila... 2657 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Malch, urednik glasila... 2657 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
PODPREDSEDNIKI:
Andrej Vidrih, prvi podpredsednik... 700 Forest Ave., Johnstown, Pa.
Frank Bala, drugi podpredsednik... 825 S. 15th St., Milwaukee, Wis.
John Podbar, Jr., prvi distriktni podpredsednik... Box 217, Strabana, Pa.
Cemilje Zarnich, drugi distriktni podpredsednik... 2657 W. 65th St., Chicago, Ohio
John Kiznac, tretji distriktni podpredsednik... 614 Todd St., La Salle, Ill.
Edward Toman, četrti distriktni podpredsednik... Box 632, Walsenburg, Colo.
GOSPODARSKI ODBOR:
Math Petrovich, predsednik... 322 E. 151st St., Cleveland, Ohio
Vincent Calkar... 2657 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Viter... 2657 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Veerich... 2657 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Giler... 231 E. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
Donald J. Letrich... 1937 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
Joseph Zupan... 1649 S. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
POROČNI ODBOR:
John Gerich, predsednik... 414 W. May St., Springfield, Ill.
Frank Barbič... 18411 Muskoka Ave., Cleveland, Ohio
Anton Šalar... 2657 W. 65th St., Chicago, Illinois
Frank Vesterich... 218 Turner St., Leavenworth, Mo.
John Trösel... Box 157, Strabana, Pa.
NAMIZORNI ODBOR:
Frank Zita, predsednik... 2657 E. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Fred Malach... 35 Westcott Ave., Park, Illinois
Milton Medvedich... 16205 Arden Ave., Cleveland, Ohio

in motornimi kolesi, da bi jo pregnala. Pa tudi to ni nič po-magalo. Razjarjeno ljudstvo se ni ničesar ustrašilo.
Po vsem tem so pričele leteti plinske bombe — smrdljivke in solzavke. Od druge strani so pa ognjegasci namerili močne cur-ke vode na množico. Bila je groz-na zmešnjava. Padlo je mnogo ranjenecv med ljudmi in tudi med policijo. Plinske bombe, ka-tere je metala policija, so ljudje prestregali z rokami in jih me-tali nazaj v polje. Ta borba je trajala v presledkih približno poldrugo uro. Ranjenecv so od-peljali v bolnišnico okrog 45. drugih, lažje ranjenih pa je bilo veliko več.

Isti dan ob dveh ali treh popoldne se je zopet zbrala pred tovarno velika množica, ampak do izgrediv ni prišlo, ker ni bilo stavkocakov na spregled, mar-več so vsi ostali v tovarni. Dane-s zjutraj, 1. avgusta, ko to pi-šem, se je pred tovarno zopet zbrala tisočera množica razjar-jenih ljudi. Bili so spet priprav-ljeni spoprijeti se, ako bi bila prilika. Ampak, dragi moji, pri-šlo je zopet mnogo, mnogo poli-cije. Zraven uniformirane pa še stotine detektivov ali tajne poli-cije. Tako je policija zasedla vso okolico, vse strategične vo-gale in točke.

Podpisani sem imel priliko, da sem si vse dobro ogledal, po-sebno policijo in njeno pripra-vo. Daleč v ozadju na skrivnem kraju so imeli cel arzenal, men-da tudi par strojnih pušk in dru-ge priprave. Direktno jaz tega nisem mogel videti, ker niso ni-kogar pustili blizu, da bi si bolj natančno ogledal. Ampak člove-ku se kmalu zazdi, kaj mora to biti in kar varujejo bolj ko mač-ka mlade.

Toda ob tej priliki ni prišlo do spopadov. Kot se nam je za-zdelo, policija vsaj očitno ni pu-stila nobenega stavkocaka v to-varno in ne ven. Torej kdor o-pravlja garjevo delo, zdaj tudi spi v tovarni.

Naj omenim to, da pred nekaj leti, ko je bil zadnji veliki štrajk, je bila policija bolj simpatična s stavkarji kot je sedaj. Sicer je med policijo več moč, ki so ulju-dni in tudi simpatizirajo s stav-karji, ampak imajo strah pred izgrubo službe in penzije. In te-ga se vsakdo boji v teh časih in z družino.

Tudi naš dični župan H. Bur-ton je bil med policijo na tem bojnem polju. Šlišal jih je dosti pikrih in grenkih od razjarje-nih ljudi. Upati je, da si bo ti-ste besede zapomnil. In v jeseni so tudi županske volitve!

Sedaj so po vseh bližnjih uli-cah po telefonskih drogovi-h nabiti napisali, da je prepovedano zbirati se v bližini tovarne — 1500 čevljev daleč. Torej je kot obsedno stanje.

Naj omenim, da je med skebi tudi kak tucet Slovencev in ne-kaj Hrvatov. Pri večini teh je piketna linija pred njih hišami ali stanovanji. Nekateri so že prenehali s skobanjem, drugi pa nesramno vztrajajo pri svojem garjevstvu. O stavki bom še po-ročal.

Anton Jankovich, 147,
zastopnik Prosvete.
Zaklada
New Castle, Pa.—Podpisani se lepo zahvalim za slike mrs. Mary Terček, mrs. in mr. Ven-detu, Jovu Puelu in Johnu Lud-viku, vsi iz Strabana, Pa.
Tony Sluifca.
Piknik Narodnih vite-zov
Chicago. — Društvo Narodni vitezi 39 SNPJ priredi letni pik-nik 13. avgusta pri Valentinu Kobalu v Clarendon Hillsu. Va-bljeni ste vsi od blizu in daleč, da nas obiščete. Vstopnina je samo 10c. Vstopnice se dobe pri članih. Ti so prošeni, da jih čim več razprodajo, da bo boljši uspeh za društveno blaginjo. Na vstopnicah so tudi nurnare. To pomeni, da bo neka oseba aretna in dobila zapestno uro, vredno \$15.
Mladina se bo zabavala z zo-gometom, kar nas je starokraj-skih karabinarjev in cugfirar-jev bomo pa tako balinali, da se bo vse bliskalo okrog Kobala. Odbor bo skrbel, da bomo vsi dobro postreženi. Zabave bo torej dosti za vse. Torej ne po-zabite priti h Kobalu drugo ne-deljo v avgustu.
John Hujan, 39.

Dovtipi iz Hitlerije

Nešteto je dovtipov, ki se ši-rijo po svetu in imajo za snov življenje hitlerjevske Nemčije in njenih poglavarjev. Mnogo se jih rodi gotovo v Nemčiji, še bolj gotovo pa je, da se jih ve-čina rodi zunaj nje, pač iz li-dovskih glav. Nekaj teh dovtip-ov naj spet navedemo.

Pride tujec v neko nemško mesto in tamošnji odličnik mu razkazuje mesto, predvsem kajpada vojašnice in skladišča orožja. Nato pelje sam gospod župan tujca še do skladišč žive-ža in mu razkazuje: "V teh si-lovih imamo že zdaj polno žita. Če tudi letos žito tako obrodi kakor lani, res ne vemo, kam ga bomo dajali."

Mu prikoči tujec: "Jaz bi vam lahko svetoval: dajte ga v kruh!"

Kako bo Hitler govoril leta 1945: "Evropejci in Evropejke! Čudili se boste, da vam govorim iz Londona, sedeč na angleškem prestolu. Zaradi varnosti naše-ga rajha sem zasedel London, ki nas je ogrožal, in z njim vred ustje Temže. Francija, stara nemška dežela, se je spet vrnila k rajhu. Poleg tega sem se od-locil, da s svojim dolgoletnim sodelavcem Rosenbergom zva-znem še letos papeški prestol, s čimer bo odstranjena sramota krščanstva, ki je trajala 2000 let. Od te dobe, ko naša domo-vina mejl na vzhodu z Japonsko, proglašam na svojo čast, da v Evropi nimam več nikakih teri-torialnih zahtev. Sieg heil!"

Pride navdušen hitlerjanec iz Nemčije na Holandsko in reče Holandec: "Tudi semkaj bo Hit-ler kmalu prišel."

Holandec nato: "Niž zato, kar pride naj. Cesarja Vilhelma imamo že tu. Mu vsaj dolgočas ne bo!"

Drugi hitlerjanec je prišel v Švico in ogledoval visoko goro, ki se imenuje Stockhorn. Pri-pomniti je, da pomeni Stock—palico, Horn pa—rog. Ogleduje Hitlerjanec goro in pravi navzo-čemu Švicarju: "Lepi Stockhorn bo kmalu naš!"

Švicar ga kreane z gorjačo po glavi in reče: "Tu imaš Stock, jutri dobiš pa Horn!"

Jane M. Holin polaga prisego kot prva zamorska sodnica v New Yorku pred županom La Guar-dijem. Poleg nje je njen mož.

ROMAN TREH SRC

JACK LONDON

— Nocoj ne bo vetra, jutri zjutraj tudi ne, in "Dolores" dohiti "Angeliko" kljub svoji starosti — je ugovarjal poglavar. — Pogum, prijatelj. Le hitro na pot! S kapitanom Rosanom sva dobra prijatelja. Rad me ima in gotovo mi stori to uslugo.

Komaj se je začelo daniti, ko se je bližala napol porušeni vasici Las Palmas blizu starega pristanišča skupina utrujenih jezdecev. V divjem galopu so se konji tako upekali, da so s težavo nosili oborožene jezdece. V pristanišču je bila vkrcana stara ladja. Dim se je valil iz dimnika, kar je bilo dokaz, da se parnik pripravlja na pot. Poglavar se je zadovoljno oddahnil.

— Dobro jutro, senor kapitan Rosaro, Bog te ohrani še mnogo let! — je pozdravil zagorelega Španca, ki je sedel na zviti vrvi in srebral iz skodelice črno kavo. Z zobmi je zašklopotal vedno, kadar se je dotaknil rob skodelice njegovih ust.

— Jutro bi bilo res dobro, če bi me ne držala v krepiljih ta prokleta mrzlica! — je zagodrnjal kapitan jezno. Roka, v kateri je držal skodelico, in vse telo se je tako treslo, da je obilava vroča kava brado in tekla po kosmatih kapitanovih prsih.

— Odnosi to, vražji izrodek — je zakričal in vrgele skodelice v dečka, ki se je na ves glas smejal nesrečnemu kapitanu.

— Ko vzide sonce, bo mrzlice konec — ga je tolažil poglavar, ki ni hotel opaziti njegove slabe volje. — Vaši opravi ki v tem pristanišču so končani, in sodeč po dimu, ki se vali iz dimnika, nameravate odpluti v Bocas del Toro. Mi vsi se odpeljemo z vami na izredno zanimiv lov na redko divjačino. Dohetiti moramo jadrnico "Angeliko", ki jo je zatišje nocoj zadržalo v zalivu. Na krovu te jadrnice me čakajo važni opravi. Aretirati moram več sumljivih oseb, in po vsi Panami bo šla slava o vaši hrabrosti. Da, da, dragi kapitan, ljudje vas bodo tako slavili in častili, da bodo takoj pozabljene vse muke, ki ste si jih nakopali z mrzlico.

— Koliko mi daste? — je vprašal kapitan Rosaro flegmatično.

— Koliko? — je ponovil vprašanje presenečeni poglavar. — To je državna dolžnost, dragi moj. In ker ste že itak namenjeni v Bocas del Toro, storite svojo dolžnost kar spotoma. Nikar se ne bojte za premož! Saj ga ne porabite nič več, če vzamete na krov še nas.

— Muchacho, prinesi mi še kave! — je zakričal kapitan na dečka.

Nastala je pavza, v kateri sta Torres in poglavar skupaj s spremljevalci čutila, da je njuna usoda odvisna od vrela kave, ki jo je prinesel deček kapitanu. Kapitanovi zobje so zopet zašklepetali po robu skodelice, vendar pa ni razil niti kapljice, dasi si je opekeli vsa usta.

Tisti hip je stopil na krov Šved v umazanih hlačah in čepici, na kateri je bilo napisano "Mehanic". Prižgal si je pipo, sedel na krov ter se globoko zamislil.

— Koliko mi daste? — je vprašal kapitan Rosaro znova.

— Le hitro odrinimo, dragi moj — je odgovoril poglavar. — Med vožnjo, ko vas mrzlica ne bo več tresla, se pa pomeniwa trezno o tem kočljivem vprašanju. Biti morava pametna, saj sami veste, da se z državo ne smemo šaliti.

— Koliko? — je vprašal kapitan Rosaro že tretjič. — Še nikoli nisem ravnal nes pametno. Vedno sem mislil trezno, ne glede na to, da-li je sonce vzšlo ali ne in dali me trese ta prokleta mrzlica ali ne. Koliko?

— Nu, pa naj bo — koliko pa zahtevate? — se je vdal poglavar.

— Petdeset dolarjev v zlatu — je odgovoril kapitan brez pomisleka.

— Saj morate itak odpluti, kajne? — je vprašal Torres prijazno.

— Petdeset dolarjev v zlatu in konec besedi. Poglavar je ves obupan vzdihnil in se obrnil, da odide.

— Kaj niste prisegli, da se boste maščevali zato, ker so vam porušili jetnišnico? — je vprašal Torres.

— Da, toda ne pod pogojem, da me bo veljalo to maščevanje petdeset dolarjev! — je odgovoril poglavar in poškilil na kapitana v nadi, da bo slednji vsaj malo popustil.

— Petdeset v zlatu! — je dejal kapitan, izpil kavo in skušal z drhtečimi rokami zviti cigareto. Obrnil se je k Švedu in pripomnil:

In še pet dolarjev povrh — mojemu mehaniku. Tak je naš običaj.

Torres se je približal poglavarju in mu zašepetal:

— Sam hočem poravnati ta račun in yanki Regan mi stroške povrne. Predložim mu račun za sto dolarjev — razliko si pošteno razdeliva. Ničesar ne moreva izgubiti. Morava pač pristati na to. Ta borzna svinja mi je pred odhodom izjavila, naj z izdatki ne štedim.

Ko se je sonce dvignilo nad obzorje, se je vrnil eden izmed orožnikov v Las Palmas in gnal s seboj konje, vsi drugi so se pa vkrcali na ladjo. Šved je smuknil v strojni oddelek in kapitan Rosaro, ki so ga blagodejni solnčni žarki rešili mrzlice, je zapovedal, naj ladja odpluje.

Ista jutranja zarja je našla tudi "Angeliko". Jadrnico so zanesli morski valovi ponoči k obali, od katere se ni mogla oddaljiti, ker ni bilo ugodnega vetra. Posrečilo se ji je sicer odpluti precej daleč proti severu in zatišje jo je ustavilo šele na pol poti med San-Antoniem ter očinami Bocas del Toro in Karthago. Do teh dveh izhodov na odprto morje je bilo še najmanj dvajset milj — jadrnica je pa stala na gladini spečega zaliva kakor pribita. Tropična noč je bila tako vroča, da so morali spati vsi potniki na krovu. Na stehi kapitanove kabine je spala sama Leoncie. Na obeh straneh krova so čepeli njeni bratje in oče. Pri krmilu sta ležala drug poleg drugega oba Morgana. Držala sta se za roke kakor bi se bala, da ju temna noč ne loči. Na drugi strani je spal kapitan. Glavo si je podprl z rokami in smrčal je vso noč, da ga je bilo veselje poslušati. V njegovi bližini je spal krmar, ki ni bil nihče drugi, nego kingstonaki črncar Parcival. Ostala posadka je ležala na krovu, spredaj je smrčala straža.

Prva se je zbudila visoko gori na stehi Leoncie. Podprla je z roko glavo in se zagledala tja, kjer sta ležala oba Morgana. K obema jo je vlekla neka nepremagljiva notranja sila, oba je ljubila z vso silo svojega deklirkega srca. Saj sta si bila tako podobna, da bi ju težko ločil. Na svojih ustnih je še čutila Henryjev poljub, obenem pa ni mogla pozabiti, kako strastno jo je poljubljal Francisa. Pri misli na te poljube jo je obilila rdečica. In ni ji šlo v glavo, kako in zakaj nosi v svojem srcu istočasno to dvojno ljubezen. Že drugič je v mislih ponavljala sklep, da bi šla za Henryjem na konec sveta, za Franciisom pa še dalje. Ta razdvojenost ljubečega srca ji je bila popolna zagonetka.

Hoteč pregnati te misli, ki so jo samo mučile in strašile, je Leoncie iztegnila roko, spustila svoj šal in požgalkala z njim Francisa pod nosom.

Francis je v spanju zamahnil z roko, kakor da odganja nadležne muhe ter udaril Henryja po prsih tako, da se je slednji prebudil. Planil je pokonci in v tem se je zbudil tudi Francisa. — Dobro jutro, dragi bratranec! — ga je pozdravil Francis.

— Dobro jutro, prijatelj, je zamrmral Henry — toda naglico moraš pripisati sebi, ker si me s tako silo udaril po prsih, da sem se prebudil. Mislim sem še, da je krvnik, zakaj danes zjutraj so me hoteli obesiti.

Zazdehal je, se pretegnil, pogledal čez krov na mirno morje ter opozoril Francisa na spečega kapitana in krmarja.

— Lepa dečka sta dva Morgana — je pomislila Leoncie in se začudila sama sebi, da ji je prišel izraz "lepa" na misel v angleščini, ne pa v španščini. Morda je bilo njeno srce tako polno ljubezni do obeh Američanov, da je celo pri misli na nje angleščina izpodrinila njen materin jezik.

Da prežene te misli, je Leoncie znova spustila šal. Pri tem sta jo mladeniča opazila in smeje je morala priznati, da ju je ona nalašč zbudila.

Čez tri ure, ko je bil končan zajtrk, obstoječ iz kave in sadja, je Francis pokazal Leonciji, kako se ravna s krmilom in kompasom. Pihal je ugoden veter in gnal "Angeliko" proti severu z brzino šestih vozlov na uro. Henry je opazoval skozi daljnogled obzorje in se na videz ni zmenil za Lencio in Francisa, dasi se je natihem strašno jezil, da ni prišlo njemu prvemu na misel seznaniti Leoncio s krmilom in kompasom. Odločno je zavrčal vsako misel, da bi se ozrl tja, kjer sta kramljala Leoncie in Francis. (Dalje prihodnjé)

Uslužbenici angleške Standard Telephone & Cables Co. odhajajo iz uradov v teku demonstracij o obrambi pred letalskimi napadi. Demonstracije so se vršile v Londonu.

"Kaj ne?" se gospodarju dobro zdi. "Kar luč pripravi, Cila, pa pojdemo pogledat —"

Sli so, klicali in iskali ter se proti polnoči vrnili brez Petra domov. Jošt je bil nejevoljen in potr in vso noč ni zatislil oči. Dečka samega mu je bilo žal in poleg tega ga je še pikala misel na govornice, ki bi utegnile nastati, če malega ne najdejo. Kdo bo verjel, da je Jošt imel rejenca rad kakor lastnega sina?!

Zjutraj je vstal še bolj zgodaj nego po navadi in je šel pogledat na svišli, kjer je Peter navadno spal, ali ležišče je bilo prazno.

Gospodar se je upognil kakor pod bremenom. Brez volje je družini naročal delo in taval sam kakor mesečen križem. V kozolcu, v klonici, v hiši in v staji, povsod je videl Petra in slišal njegov glas. In vendar ga ni in ga ni bilo.

Po zajtrku je posedel v hiši in premišljal, ali bi ne kazalo stopiti k županu ali k orožnikom in povedati, da je rejenc izgini. Tedaj pomoli glavo v sobo šestletni Tonček, Joštov najmlajši:

"Oče, ali Petra še ni?"
Jošt odkima.
"Joj, škoda," se kremži mali, "zdaj ne bo tičkov."
"Kakšnih tičkov?"
"Ki mi jih je Peter obljubil —"

"Peter —?"
"Da, oni dan! V Drevišah je vedel za orlovo gnezdo."

"V Drevišah?" mrzlo prešine gospodarja. "V tistih pečinah!"
"Seveda," kima Tonček. "Če bi ne bilo tam takega strmega skalovja, bi šel sam po orle, tako si pa ne upam in je tudi Peter dejal, da bi me ne bilo več nazaj, če bi se upal tja. Pravil mi je, da so orli neki silno veliki in da takih še ni videl tod. Zadržaj bi ga bila stara dva skoraj pahnila v globino, tako sta ga obdelavali, ko sta ga zalotila pri gnezdu."

Oče plane venkaj.
"Janez, pusti vse in pridi sem! Pojdeš z menoj v Dreviš!"
"Aha," zategne fant iz kozolca in jo mahne proti hiši.
Oče pripravlja vrvi in je kakor gluh. Dreviše! Križ božji, to razrito skalovje, pa gre Peter in pleza po istih ostrih čerih!

Kakor mutasta odideta oče in sin, samo oči govore. Za dobrovo zavijeta v redki gozd, potlej po žleboviti dolini proti hribovju, ki razkazuje soncu svoje belosive apnenčaste grudi; strmo goljavo, kjer le tu in tam beraško čepi brina ali si skopo išče bore zemlje v grušču krivenčasti gaber.

"Tod vendar ni pasel," dvomi Janez.
"Nak," odvrne gospodar, nastavi dlani kakor cev na usta in začne na vse grlo:
"Ho-hoooj, Peter, ho-hoooj!"
"Ho-hoooj —" odjekne od nekod.

Ali je bil Peter ali zgolj odmev?
"Hoo-hoooj —" se je ponovil odziv in gospodar spozna pastirjev glas.

Oče in sin se previdno začne-

ta plaziti po skalovju, uro in dlje lazita križem, dokler ne krikne Janez:

"Peter!"
Na strmini pod seboj zagleda pastirja: komaj toliko, da visi deček na brini, ki navšev raste iz skalnate razpoke. Pod njim zija prepada, da se Janezu stemni pred očmi, ko gleda tja doli.

Gospodar se podviza k Janezu. Oče in sin se spogledata, naka si fant naveže vrv:

"Dobro držite, oče, in počasi spuščajte!"

In se že plazijo po strmini, prime Petra čez pas in zavpije očetu:

"Ho-hoj!"
Joštu se tresejo roke, vendar drži in vleče, vleče. Ves je premočen, ko končno obstoji Janez s Petrom pred njim.

Deček hoče stopiti, toda noga mu klecne in Peter omahne na tla. Oče Jošt ga dvigne v naročje:

"Kaj si vendar stikal po tem pečevju? Kaj bo, če je noga zlomljena? Še obnjo boš!"

Peter zajoka.
"Le potrpi," brž tolaži gospodar, "morda ne bo tako hudo. Doma bomo precej poklicali zdravnika —"

"Saj ne jokam zavoljo noge," ga skozi solze prisrčno pogleda Peter.

"Kaj ti je potlej?"
"Orliča, ki sem ju obljubil Tončku, sta mi ušla," ihti Peter. "Enega sem že držal, pa je prifrčal stari in se zakadil vame. Za njim še samicca. Tako sta me sekala s krepilji in s kijunom, da sem izpodrknil, a mladiča sta mi speljala —"

Oče Jošt bi ga najrajši poljubil. Vsa nejevolja obmolkne v njem.

"Naj letajo orli, koder hočejo!" mu prigovarja. "Le nič ne jokaj; saj si naš!"

Janez ga boža. Malemu je toplo.

"Saj si naš —"

Kakor zaklad so te besede zanj in ne le eno, obe nogi bi žrtvoval zanj! Samo bolečina v nogi mu greni veselje, bolečina in omamna, vroča utrjenost. Kakor da nekaj gorečega nabija v njem, se mu zdi, vendar ne more zaspati. Bolj ko skuša mežati, bolj ga muči vročina in poglavi mu bobneče šumi.

"Vroče je," vzdihne in se skrči od bolečine.

"Vroče," meni oče Jošt in skimuje z glavo. "Nemara se ti samo zdi, ker nisi prespan."

Deček molči. Morda bo zaspal. Bolečine minejo in pojde lahko zopet po orle. Nemara gnezdi še kje v pečevju kaka dvojica. Tako krasne, mogočne ptice so to in Tonček bi jih bil tolikanj vesel. Saj Petru ni toliko za ptice, le za Tončka mu je, da bi videl, kako mu od veselja žari obraz.

Da, tega veselja si želi Peter in misli, a nikakor ne more prav. "Ako bi," začne sam zase in hkratu že več ne ve, kaj je hotel premisliti. Nenadoma je vse tako čudno. Ta človek kraj postelje ni več oče Jošt in Peter sam ni več to, kar je bil. Še postelja

ni postelja, ampak z mahom preprežena skala, ki je zdajle začela drčati po strmini. Peter se strese od groze, krikne, vpije, trepeče, bije krog sebe, joka, kliče na pomoč in ne razume nobene pomirljive besede. Rednik Jošt se zaman trudi z njim. Najsi se še tako sklanja k njemu, je vendar med njima nekaj kakor neviden prepada.

Stari Krulec, mati Lešjanka, Janez, Tonček, vsi so zbrani okrog Petrove postelje in v strahu gledajo, kako oteka in zamodreva Petrova noga. Nihče ne ve pomoči, a dečku se že v vročinem ognju steklene oči.

Slednjič se odloči Jošt, naloži rejenca na voz in se odpelje z njim proti mestu.

"Da bi mu le ne bilo treba jemati noge proč," vzdihuje oče Lešjan in se nekoliko potolaži, ko čuti, kako mirno leži Peter na tem zasilnem ležišču.

"Zaspal je," ugiblje, ko pred mestom malo počiva s konji. "To je dobro znamenje."

Potem sede na voz in spet požene. Pred bolnico ustavi.

"Bolnika sem pripeljal —"

Dva bolniška strežaja naložita dečka na nosilnice in se začudeno spogledujeta. Zdravnik pride na mostovž:

SLOVENSKA NARODNA PORN JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in posebno list Prosveta za kmeti potrebne agitacije v družini in članstva in za propagando drugih in pornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno glasilo. Torej agitatorični del in naznanila drugih podpornih organizacij in njih družin se ne pošiljajo listu Prosveta.

Listen to and Advertise on PALANDEGH'S YUGOSLAV FOLK SONGS and MUSIC Tamburiza Orchestra

Station WVAE, Every Sunday 10:00 P.M. 686 S. Clark St., Chicago - Har. 10

Nova VELIKA KUCHARICA

Po dolgoletnih izkušnjah in preizkušnjah je Felicita Kalinšek svojo veliko Kuharico novič spopolnila in predelala. Ta izdaja je sedaj osma, kar pomeni za slovenske razmere več kakor še tako gostobesedna reklama.

Na vsi kakor 700 straneh je obrnila odlična in priznana avtorica vse stvari in najnovejša dogajanja kuhinjske umetnosti. Še ena obilna in vsa priljubljena kuhinjska receptov je izšla. TO JE NAJPOPOLNEJŠE DELO, KI GA IMAMO NA TEM PODROČJU. Oprema knjigo je razkošna. Naloga je slik v besedilu, 34 pa je nekih krasnih tabel, ki jih je narisal Dragotin Humek.

Vsaka gospodinja, ki se zaveda svoje odgovornosti za zdravo in pravilno prehrano družine, si mora to knjigo omisliti. Vsaka gospodinja se mora namreč priučiti umetnosti, kako bo svojim domačim nudila zdravo hrano v potrebni izbiri in menjavi. Vsaka gospodinja bo hotela tudi svoje goste iznenaditi s posebno izbranimi jedili. Za vse to ji bo najboljša vodnica in učiteljica ta SLOVENSKA KUCHARICA

Četudi je omeni naštek knjige v vseh pogledih ne samo vsebinsko, ampak tudi tehnično popolnejši od vseh dosedanjih izdaj, je cena knjige sedaj znižana. \$5. (Poštno plačano ni.)

Naročite pri: Velja samo \$5. KNJIGARNI: SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

216 West 18th Street New York, N. Y. GOSPODINJE IN DEKLETA, TO JE KNJIGA ZA VAS!

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklopu 12. rodnega konvencije se lahko naroči na list Prosveta in priložje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k oni naročnik. List Prosveta stane na vsa obdobja, za štiri ali pet članov \$1.20 in ene letne naročnine. Ker pa štiri člani plačajo pri naročniku \$1.20 in to tednik, se jim to priložje k naročniku. Torej sedaj si vreden, vol, da je list prodan za štiri člani SNPJ. List Prosveta je vsa letstva in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Cincero in Chicago je.....\$1.00
1 tednik in..... 4.00	1 tednik in..... 1.00
2 tednika in..... 3.00	2 tednika in..... 2.00
3 tednike in..... 2.00	3 tednike in..... 3.00
4 tednike in..... 1.50	4 tednike in..... 2.50
5 tednikov in..... 1.00	5 tednikov in..... 2.00
Za Evropo je.....\$0.90	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plačilo in si naročite Prosveto, list, ki je vsa letstva.

Pejavnice:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako sklopu naročen na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista. In obenem doplačati dotično vsoto lista Prosveta. Ako tega ne storijo, tedaj mora upravništvo znati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill. Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$.....

1) Ime..... Čl. družina N..... Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledočih članov moje družine:

2)..... Čl. družina N..... 3)..... Čl. družina N..... 4)..... Čl. družina N..... 5)..... Čl. družina N.....

Mesto..... Država..... Nov naročnik..... Star naročnik.....

Rejenec Peter

Ivan Albreht

Zvečer se je vrnil stari Krulec, ki je že malone trideset let gostoval pri Lešjanovih, in zakrill z rokama:

"Gospodar, Petra ni nikjer!"
Vsa družina, zbrana pri večerji, se je ozrla proti vratom; oče Jošt pa je celo vstal izza mize:

"Tak ga res ni?"
"Proseno zrno bi bil našel, tako sem vse preiskal, ali o pastirju ni ne duha ne sluha!"

Gospodar se je popraskal po temenu:

"Kaj zlomka ga je prijelo, da kar tako gre? Si mu ti kaj rekla, Cila?" se je obrnil proti ženi.

Lešjanka je odkimala in za njo vsi zapovrstjo. Krulec je parkrat skomignil s plešašto glavico in prisedel k mizi. Vzlic temu, da ni mogel priklicati pastirja, mu je šla jed v alast in se je kakor sam pred seboj opravičeval:

"S takimile otroki, ki so brez staršev, je zmeraj krič. Kakor bi jih oša pičila, jim šine kakšna neumna v glavo, ti pa, ki si jim dobro storil, potlej skrbi in odgovarjaj za nepridiprava!"

Oče Jošt si je bil že premislil. Kaj naj mu šine, ko je vendar čisto domač pa tako voljan in akočen, da bi si človek ne mogel šeleli boljšega pastirja?!

"Deset let je že pod našo streho. Ne verjamem, da bi bil šel —"

"Kako je navezan nanj," se je v ženi oglašalo materinsko ljubosumje in je pomagala Krulecu: Preobjedel se je, zato je šel!"

"Prazne besede," vztraja gospodar, "saj ni v maslu plaval pri nas in delati je tudi moral!"

"In rad je delal," pomaga očetu Janez, najstarejši sin, ki ga Jošt ima najbolj rad.

"Ho-hoooj —" odjekne od nekod.

Ali je bil Peter ali zgolj odmev?
"Hoo-hoooj —" se je ponovil odziv in gospodar spozna pastirjev glas.

Oče in sin se previdno začne-